

1. מהר"ל נר מצווה חלק א

ויש לשאול כי אלו ד' מלכויות שהעמיד השם יתברך בעולמו אין ספק שלא היו כך במקרה רק כי כך מחייב סדר עולמו שסדר השם יתברך ואם כן למה היה זה שיהיו ארבע מלכויות דוקא.

והנה תמצא כי בשעה שברא השם יתברך את עולמו רמז הכתוב אלו ד' מלכויות:

"ר"ש ב"ל פתר קריא במלכויות בראשית א, ב": "וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְהוֹ, "זו מלכות בבל שנאמר ירמיה ד, כג"ראיתי את הארץ והנה תהו", "וְנִבְּהוּ "זו מלכות מדי שנאמר אסתר ו, יד"ויבהילו להביא את המן, "וְחִשְׁךְ "זו מלכות יון שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השוד שאין לכם חלק באלהי ישראל", על פני תהום, "זו מלכות הרשעה שאין לה חקר כמו התהום. מה התהום הזה אין לו חקר, אף הרשעים כן". ורוח אלקים מרחפת על פני המים "זה רוחו של מלך המשיח, היאך מה דאת אמר "ישעיה יא, ב ונחה עליו רוח ה'". באיזו זכות משמשת ובאה", מרחפת על פני המים" בזכות התשובה שנמשלה כמים, שנאמר איכה ב, יט" שפכי כמים לבך. "בר"ר ב, ד

והנה תמצא כי בשעה שהשם יתברך ברא את עולמו סדר אלו ד' מלכויות, ואם כן יש לשאול, על מה זה ולמה זה סדר השם יתברך בעולמו שיהיו ד' מלכויות:

ובאור זה, כי ראוי שיהיו נרמזים אלו ד' מלכויות בראשית הבריאה. כי אלו ד' מלכויות שהם מושלים בעולם, לא היו רק בשביל כי אי אפשר שיהיה העולם, שהוא העלול מן השם יתברך, שיהיה העלול הזה בלא חסרון, רק נמצא עמו חסרון. והחסרון הזה הם ד' מלכויות, לפי שהמלכויות האלו ממעטים כבוד השם יתברך בעולמו. וכאשר נברא העולם מן השם יתברך, היה ראוי שיהיה הכל תחת רשות השם יתברך, כי השם יתברך ברא הכל, ולכך הכל ראוי שיהיה נברא לכבודו. אבל כאשר נמצא ממנו הבריאה, אי אפשר שיהיה בלא חסרון. ואין דבר זה מן השם יתברך, כי אין ההעדר והחסרון מפעולת פועל כלל, אבל החסרון הוא מצד חסרון העולם שהוא העלול. ומזה ימשך החסרון, שהיו המלכויות מושלים בעולם והם יוצאים מן כבוד השם יתברך. ודבר זה ראוי שיהיה נרמז בתחלת הבריאה, מאחר כי מצד עצם הבריאה היה ראוי שיהיה הכל תחת רשות השם יתברך וכמו שאמרו יומא לח, א כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו בראו, שנאמר ישעיה מג, ז כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו:

ור"ל כי מאחר שברא השם יתברך הכל, בודאי נברא הכל לכבודו, כי אי אפשר שיצא דבר מן הא' והוא כנגדו שאם כן יהיה הדבר כנגד עצמו. ודבר זה אינו כלל, רק הכל נברא לכבודו. ואם כן כיצד ימצאו המלכויות המבטלים כבודו יתברך. רק שיש כאן חסרון בבריאה עצמה, שהחסרון אינו מפעולת השם יתברך, וזה היה סבה עצמית:

2. שבועות לה:

כל מלכיא האמורים בדניאל חול חוץ מזה שהוא קדש (דניאל ב, לז) אנת מלכא [מלך] מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך וי"א אף זה קדש רש"י שם:

כל מלכיא האמורים בדניאל - כל מקום שנאמר שם מלך:

חוץ מזה - מלך מלכיא דאילו לנבוכדנצר לא הוה קרי ליה דניאל מלך מלכיא אלא ה"ק אנת מלכא נבוכדנצר מלך מלכיא דהוא אלהא דשמיא מלכות חסנא יהב לך: